

Handlingsprogram

Lust att lära

Kulturen som kraftkälla i det livslånga lärandet

2008-05-13

Handlingsprogram

Lust att lära

Kulturen som kraftkälla i det livslånga lärandet

Inledning

Kulturen som kraftkälla i det livslånga lärandet

”Kraftkälla för medborgare och lärande” var namnet på den plattform som antogs av regionstyrelsen den 13 december 2005, på förslag av beredningsgruppen för kultur. Den har lagt grunden för en samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer, ABM, i Västra Götalandsregionen. Processen har syftat till att skapa nätverk mellan ABM och lärandets olika delar.

Processen har utmynnat i detta program som har starkt fokus på delaktighet och samverkan. ”Kulturutveckling och lärande” är en demokratisatsning som sätter nyttan för invånarna i fokus. Som kulturinstitution räcker det inte att erbjuda sin version av en bra kulturverksamhet. Verksamheten ska formas av och tillsammans med de som bor i Västra Götaland. En mycket viktig del i dialogen är samverkan med lärandets olika delar; ungdomsskola, högskola, vuxenutbildning, folkhögskolor och studieförbund.

Programmet bygger på viljan att hitta nya samverkansmetoder som syftar till att ge alla invånare möjlighet att delta och vara medskapare i ett aktivt kulturliv.

Programmet tar sin utgångspunkt i Västra Götalandsregionens vision – Det Goda livet och EUs Lissabonstrategi som beskriver det livslånga lärandet.

Programmet beskriver åtgärder för att stärka ABM-rollen i det livslånga lärandet. Det ska ligga till grund för regionens uppdrag till ABM-sektorn och andra aktörer som kan stärka kulturens roll i det livslånga lärandet.

Detta program är indelat i två nivåer.

- 1. Kulturutveckling och lärande**, som fokuserar kulturen i allmänhet utifrån den roll denna kan spela i det livslånga lärandet.
- 2. ABM-utveckling och lärande**, som fokuserar särskilt på ABM-samverkan för att stärka rollen som aktiv aktör i samverkan med utbildnings- och folkbildningsverksamheter.

Avsikten är att programmet ska kunna ligga till grund för handlingsplaner där olika regionala kulturverksamheter beskriver sin roll i det livslånga lärandet. Det ska också vara ett stöd för kommunala program kring ABM-utveckling och livslångt lärande. Prioriteringarna syftar till att förändra strukturer och utveckla nya metoder som stödjer en utveckling av den lokala kulturen. Programmet är framtaget av regionens kulturberedning och nämnd, i dialog med regionala ABM-aktörer. Programmet är taget av Västra Götalandsregionens beredningsgrupp för kultur och riktar sig till aktörer inom kulturverksamheter och lärandeorganisationer i regionen.

Kulturutveckling och lärande

Förändringar inom samhälle och yrkesliv upplevs gå i snabb takt. Individerna förväntas ta ett stort ansvar för sitt lärande och sin utveckling. Det förutsätter en planering som utgår ifrån möjligheten att lära där vi lever. Det förutsätter också lärmiljöer som väcker lust till lärande. Kulturen, både i form och innehåll, ger upplevelser och glädje i lärandet, men har också förutsättningarna att vara ett kritiskt öga när vi ser på samhälle och framtid.

Ett livslångt lärande som omfattar alla kräver en större flexibilitet i studieformer och anpassning till olika lärostilar. Kulturen kan bidra till denna ökade bredd och flexibilitet. Inom kultursektorn finns en rik kunskapsbank, inte minst inom ABM-sektorn (arkiv, bibliotek och museer). Kulturen tillför lustfylld metodik i form av dans, film, musik etc.

En bred syn på det livslånga lärandet förutsätter bra rutiner när det gäller validering av kunskaper och erfarenheter.

”Västra Götaland ska utvecklas till en väl sammanhållen region. Det förutsätter att delarna samspelar och förstärker varandra och bidrar till en konkurrenskraftig helhet, välfärd och god miljö.”
Ett viktigt inslag i visionen är att skapa ”stimulerande lärmiljöer där kunskaper utvecklas utan hänsyn till geografiska, sociala eller kulturella begränsningar, och där hållbar utveckling i dess tre dimensioner får genomslag”.

/Ur Det Goda Livet.

Kopplingar till Lissabon-strategin

En viktig byggsten i Vision Västra Götaland är Lissabonstrategin som sätter upp målet att EU ska vara den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomin i världen år 2010, byggd på social trygghet och hållbar utveckling. För att nå detta mål krävs en medveten satsning på unga människor, utbildning, forskning och innovation. Det kräver också satsningar på kunnig arbetskraft med

”Kultursatsningar skapar förutsättningar för tillväxt och utveckling och har en betydande roll för samhällsutvecklingen som helhet. Målet är att ge verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se samhället ur nya perspektiv.

Västra Götalandsregionens invånare ska ha möjlighet till bildning och personlig utveckling. Att bidra till att tillgodose de behoven är en uppgift för kulturverksamheterna och ett led i arbetet med att skapa förutsättningar för ett gott liv.”

/Ur Ett steg till. På väg mot det goda livet.

Västra Götalandsregionens budget 2008

företagaranda. Då skapas fördelar av ett samhälle med hög sysselsättning, hög social trygghet och en hälsosam miljö.

För att nå visionen krävs goda möjligheterna till ett livslångt lärande för alla som bor i Västra Götaland. ”Kraftkälla för medborgare och lärande” lägger grunden för en infrastruktur som länkar samman kultur och lärande, och där kulturen har en aktiv roll i det livslånga lärandet.

Livslångt lärande

Det livslånga lärandet innefattar lärande genom hela livet, oavsett form och lärmiljö. För att beskriva vidden i begreppet brukar vi dela in det livslånga lärandet i tre delar:

Formellt lärande som styrs av regelverk. Dit hör förskola, grundskola, gymnasium, kommunal vuxenutbildning och högskola.

Icke formellt lärande som saknar nationella regelverk, t ex folkbildning inom studieförbund och folkhögskolor samt arbetsmarknadsutbildningar.

Informellt lärande som innefattar lärande i olika livssituationer i t ex arbetslivet och på fritiden.

Bli en lärande organisation

Kulturen som en aktiv del i livslånga lärandet kräver en nyorientering hos kulturinstitutioner och kulturutövare. För att fungera väl i den utåtriktade rollen för lärandet, måste man själv vara en del av en lärande organisation. Det är en viktig uppgift att skapa och hålla lärande organisationer inom hela kultursektorn. För att kunna anpassa oss till omvärldens krav måste varje medarbetare ha chans att utvecklas i ett gemensamt lärande. Varje arbetsplats måste utveckla en kultur som ger motivation och stöd i de anställdas lärande. Det gäller också att forma ett system som värderar nya kunskaper och erfarenheter.

Upplevelse och glädje

Lusten att lära är en bra grund för både kunskapsbildning och upplevelser. Människor har höga förväntningar på mångfald, välutvecklad teknik och möjlighet att vara medskapare. Genom en bra dialog med brukarna kan kulturverksamheterna öppna både fysiska och tekniska rum med höga folkbildande ambitioner.

Dialog med invånarna

Människan i centrum är en viktig devis för regionens förändringsarbete. Det livslånga lärandet ska formas av och tillsammans med invånarna. Det kräver en öppen dialog mellan kulturinstitutioner och invånare. Det räcker inte att erbjuda en bra kulturverksamhet. Utbudet ska samplaneras med brukarna, för att vara till bästa nytta i det livslånga lärandet.

Utveckla infrastruktur för lärande

Kulturen är en viktig samhällsaktör som är beroende av att skapa strategiska allianser med andra viktiga aktörer i civilsamhället. Det gäller t ex utbildning, folkbildning, media och näringsliv. Kultursektorn måste länkas samman på ett tydligare sätt för att utveckla en stark infrastruktur för lärande. Detta förutsätter starka nätverk, såväl mänskliga som tekniska.

Forskning och utvecklingsarbete

Idag pågår en bred forskning kring livslångt lärande, olika lärostilar etc. Det är viktigt att både uppdragsgivare och utförare har möjlighet att följa den aktuella forskningen. Det är också viktigt att ta initiativ till ny forskning som förbättrar förutsättningarna för ett livslångt lärande för alla, oavsett kunskapsnivå och förutsättningar för lärande. Det kan t ex gälla forskning kring tillgängliga pedagogiska gränssnitt som anpassas till olika bakgrund och förutsättningar.

ANSVAR FÖR GENOMFÖRANDE

Kulturnämndens ansvar för

- att initiera och ge stöd till forskning och utvecklingsarbete som utvecklar kulturens roll i det livslånga lärandet.
- att satsa på infrastruktur för lärande, som stärker kulturens roll i samverkan med utbildning, folkbildning, civilsamhälle och näringsliv i syfte att öka möjligheterna att vara deltagare och medskapare i ett aktivt kulturliv.
- att avsätta medel till de delregionala tillväxtprogrammen, för att i samverkan med kommunalförbunden hitta nya metoder för byggande av partnerskap som länkar samman lärande, kultur, näringsliv och civilsamhälle i tillgängliga och användarvänliga infrastrukturer.

Regionala kulturverksamheter ansvar för

- att anpassa sitt arbetssätt till en aktiv roll i det livslånga lärandet. Det innefattar en översyn av ordinarie verksamhet, men också skapande av nya partnerskap/nätverk.
- att förenkla lokal samverkan som stärker kulturens roll i kommunerna.
- att öka dialogen med kommunalförbund, kommuner och civilsamhälle för gemensamma utvecklingsinsatser. Ställa regionala resurser till förfogande i utvecklingsarbete tillsammans med kommunalförbunden i byggande av nya partnerskap/nätverk.
- att initiera ett gemensamt utvecklingsarbete på kulturområdet som syftar till största möjliga nytta och tillgänglighet för invånarna, genom översyn av mötesplatser, fysisk och teknisk tillgänglighet.
- att samplanera digitalisering och IT-utveckling för ökad tillgänglighet och möjlighet till medskapande, oavsett ålder och förutsättningar.

- att hitta samverkansformer mellan kultur och lärande för fortbildning och utvecklingsinsatser kring estetiska lärprocesser
- att följa och medverka till forskning som stärker kulturens roll i det livslånga lärandet
- att utarbeta metoder för en kvantitativ och kvalitativ utvärdering av kulturens roll i det livslånga lärandet.

Exempel på samverkan

ABM-utveckling och lärande

Arkiv, bibliotek och museer (ABM) är kunskapsbaserade institutioner, som i samverkan kan vara en viktig resurs i det livslånga lärandet. ABM i samverkan med andra kulturverksamheter och/eller utbildning, folkbildning, föreningsliv och näringsliv kan vara delar i ett nätverk som bygger ett aktivt lokalt kulturliv. Upplevelser och lärande samverkar till nytta för invånare som vill vara medskapare i ett aktivt kulturliv.

Upplevelse och glädje

ABM erbjuder miljöer och upplevelser som ger lust att lära. Det är viktigt att stimulera nyfikenhet och entusiasm. ABM-verksamheterna ska följa och vara en del av forskning och utveckling inom det livslånga lärandet. Ett viktigt utvecklingsområde är att skapa pedagogiska gränssnitt som är tillgängliga för alla användare. Målet är att vara attraktiva och lättåtkomliga, för att underlätta för användare och medskapare.

ABM ska erbjuda såväl fysiska som tekniska mötesplatser, som stimulerar lärande.

Medskapande

Människan står i centrum för utvecklingsarbetet och är medskapare när ABM lägger grunden till en infrastruktur för lärande. Verksamheten ska formars av och tillsammans med invånarna. Ökad dialog och samplanering med lärandets företrädare stärker ABM-rollen i det livslånga lärandet.

Mobilitet och flexibilitet

Det regionala mervärdet i en verksamhet ligger i att till stor del vara aktiva utanför det egna huset och vara en efterfrågad resurs i hela regionen. Kulturverksamheterna förväntas utveckla sitt arbetssätt för att förstärka rollen som aktörer i hela regionen. Ett flexibelt lärande innefattar friare studieformer, flera lärostilar, olika studietakt, validering av kunskap, geografisk obundenhet och stöd till det talade och skrivna ordet i form av bild, ljud, drama och andra konstformer. Kulturen kommer därför att ges en självklar och aktiv roll i det livslånga, flexibla lärandet.

Tillgänglighet

Genom byggande av en infrastruktur för lärande ökar medborgarnas möjligheter att lära där man lever. ABM har gemensamt ett ansvar för att utveckla pedagogiska gränssnitt som är tillgängliga för alla åldrar och kunskapsnivåer. Satsningen förutsätter bredd och nytänkande, för att stödja det som innefattas i begreppet flexibelt lärande.

Samarbete och samplanering

ABM har ansvar för att forma organisation och stödfunktioner som ger förutsättningar för en fortsatt ABM-utveckling. Samarbetet innefattar också samplanering med lärandets olika delar; ungdomsskola, högskola, vuxenutbildning, folkhögskolor och studieförbund etc. ABM ska utveckla ett nära samspel med civilsamhällets aktörer och föreningsliv. ABM-samverkan ska syfta till att överbrygga och integrera olika politikerområden, för att uppnå ett helhetstänkande vad gäller människans behov som individ och samhällsmedborgare. Ett gränsöverskridande arbetssätt öppnar för nya partnerskap/nätverk där samverkan sker, oavsett huvudmannaskap.

Kulturnämndens regionala satsningar syftar till att vara ett stöd för ABM-samverkan och ett starkt kulturliv i kommunerna.

Metodutveckling

Det är viktigt att pröva olika metoder för lokal samverkan mellan kultur och livslångt lärande. Den regionala nivån skapar förutsättningarna för en samlad infrastruktur. Man stimulerar också till metodutveckling och utbyte av erfarenhet för att garantera hög kvalitet.

ABM på regional nivå har ett ansvar för att skapa förutsättningar för en lokal samverkan. Genom att följa, utvärdera och samla goda exempel bidrar man till erfarenhetsutbyte och utveckling. Fortbildning kring lokal ABM-utveckling ska byggas upp.

Det är också viktigt att hitta former för utvärdering av ABM-rollen i det livslånga lärandet. I samverkan med regionen satsas på metoder för såväl kvantitativ som kvalitativ uppföljning, utvärdering och uppföljning.

ABM-utveckling i kommunerna

Strukturförändringar och utvecklingsarbete på regional nivå syftar till att underlätta för en lokal ABM-samverkan. Genom exempelsamlingar och fortbildningsinsatser ges ett direkt stöd till den lokala utvecklingen.

En samlad teknisk infrastruktur kan även länka samman den lokala kulturen.

Tillgängligheten ökar betydligt för invånarna om samverkan sker, oavsett huvudman för verksamheten.

De regionala ABM-verksamheterna har i uppdrag att stärka medborgardialogen. Erfarenheter och metoder kan direkt överföras till den lokala nivån, för att öka tillgängligheten. Det regionala nätverket mellan ABM och lärande kan stå som modell för en lokal samplanering mellan kultur och lärande.

MÅL

En regional samverkan inom ABM-sektorn har till huvudsyfte att skapa en infrastruktur för lärande.

Målet för denna samverkan är att

- stärka ABM-rollen i det livslånga lärandet genom dialog och samplanering med lärandets företrädare
- öka ABM-verksamheternas tillgänglighet genom ett öppet arbetssätt och tekniska lösningar till stöd för det livslånga lärandet
- hitta former för en aktiv medverkan i diskussionen kring aktuella samhällsfrågor
- underlätta en lokal samverkan inom ABM och stärka kulturens roll i kommunerna.

ANSVAR FÖR GENOMFÖRANDE

Kulturnämndens ansvar för

att skapa en nära samverkan mellan regionens kunskapsbaserade kulturinstitutioner: arkiv, bibliotek och museer samt tydliggöra programmets åtgärder i nämndens uppdragsskrivningar.

att utveckla av en infrastruktur (digitala och fysiska resurser, kanaler, kontaktvägar och mötesplatser) för det livslånga lärandet som stöd för samverkan med skolan, den fria bildningen, föreningsliv, näringsliv etc.

Kultur- och lärandeorganisationer i regionen ansvarar för

att stärka en regional ABM-organisation, som stöd för fortsatt ABM-utveckling på regional och lokal nivå.

att regionalt och lokalt utveckla en regelbunden och bred dialog med föreningsliv, studieförbund och övriga aktörer i civilsamhället om den långsiktiga utvecklingen av ABM-verksamheterna.

att samverka kring kompetensutveckling som stödjer såväl regional som lokal ABM-utveckling. Det gäller utbildning för personal inom ABM-området och pedagoger inom det livslånga lärande.

- att utveckla samverkan mellan ABM och lärande kring urval av information och kritisk granskning.
- att omvärldsbevaka, såväl nationellt som internationellt, för att samla goda idéer för en utvecklad ABM-samverkan.